

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. Quæ sit materia & forma singulorum Ordinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

& oblationes, quae fiebant ad altare, & communia pauperum bona simul administrabat; ut in vita eius scribit S. Ambrosius & alii. Insuper legebat Evangelium, ut de S. Stephano testatur Augustinus dicens: *Diaconus erat, Evangelia legebat, quae legis vel audis*. Immo vacabant praedicationi, ut de S. Stephano & S. Philippo testantur Acta Apostolorum. Unde quamvis occasione istius murmuris essent deputati simul ad ministerium mensarum, sicut magistri mensae sancti Spiritus, non tamen ad illud solum nec principaliter; cum ad hoc nequidem indignissent ordinatione. Sed Apostoli opportunum iudicarent septem illos viros insignire & consecrare Ordine Diaconatus per manus impositionem, qui exinde majori cum auctoritate, & decore praesentis isti operi.

Dico IV. Subdiaconatus similiter est Sacramentum, iuxta communem sententiam, contra Nonnullos. Idem est de quatuor Ordinibus minoribus, ut docet D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus & plurimi antiqui, ac plerique Recentiores. Colligitur in primis ex eorum antiquitate; cum fuerint ab initio Ecclesiae & temporibus Apostolorum; iuxta Tridentinum supra c. 2. & de Reform. c. 17. adeoque valde verosimile est a Christo fuisse institutos tamquam veros Ordines & Sacramenta; accedente praesertim communi doctrina (quae in materia Sacramentorum non leve momentum habet) aliisque indiciis subjungendis. Colligitur etiam ex eo, quod conferantur per traditionem materiae, & prolationem formae, ut alia Sacramenta: quod adhibeatur magna cautela, & aliquid eorum, quae censentur de substantia, omittatur: quod videatur existimatio Ecclesiae, se non posse illos delere nec iterare, etiamsi quis fuerit degradatus; nec feminis posse illos conferre: quae denotant hanc rem esse ex institutione Christi, qui proinde eos instituerit tamquam Sacramenta conferentia gratiam, uti imprimencia characterem.

Colligitur etiam ex Florentino in Decreto Eugenii, ubi dicitur: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo: sicut Presbyteratus traditur per eum, atque illa generalis doctrina sic exemplificata in materia Presbyteratus, Diaconatus atque etiam Subdiaconatus additur: Et similiter de aliis per verbum ad sua ministeria pertinentium assignationem.* Ubi etiam quae de Ordinis Sacramento erant dicta, eodem verborum tenore ad omnes Ordines aperte videntur extendi. Alioquin sane distinctius oportuisset Concilium loqui de Ordinibus non Sacramentis, si quae talia dari existimasset; ne Theologia verba passim sic intelligentibus, nedum Armenis (quos instructuere volebat) daret errandi ansam. Similiter Tridentinum supra, postquam can. 2. de-

finisset, praeferat *Sacerdotium esse in Ecclesia alios Ordines & majores & minores, statim can. seq. illimitate & absolute subiungit, Ordinem sive sacram. Ordinationem esse vere & proprie Sacramentum.* Ubi sacra Ordinatio distinguitur contra laicam sive politicam, non autem restringitur ad eam, qua quis initiatur ad Ordines sacros sive majores. Praeterea cum Tridentinum 2. tradidisset & specificasset *diversos ministrorum Ordines, can. 6. definit Hierarchiam divinam ordinatione institutam constare ex Episcopis, Presbyteris & Ministris; utique specificatis c. 2. ubi recensentur non solum Diaconi (quibus alioquin iuxta Etymologiam nomen ministri convenit) sed & diversi alii inferiores ministrorum Ordines.* Denique post absolutam de Ordinibus Ecclesiasticis doctrinam, & specialiter c. 4. praemissa mentione Ordinationis Episcoporum, Sacerdotum & ceterorum Ordinum, concludit: *Hac sunt, quae generaliter sacra Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere.* Quae adferuntur, ut pateat quantum faveat communiori doctrinae modus loquendi Conciliorum. Quamvis non existimem etiam in Tridentino fuisse reprobata opinionem contrariam gravium Theologorum, cum scopus Concilii fuerit damnare Haereticos, non dirimere controversias scolasticas, absque singulari praesertim seu plurima indagine atque urgentissima causa.

Nec sequitur ex praemissis, numerum septenarium Sacramentorum esse augendum: nam in ordinaria & generali Sacramentorum divisione & numero censetur Ordo unicum membrum, etsi varias complectens species; praesertim accedente eo, quod ceteri Ordines referantur ad Sacerdotium velut suum complementum, & hoc illos eminenter contineat. Alioquin haec obiectio non militat specialiter contra praesentem Conclusionem: nam pariter militaret contra Diaconatum; uti etiam contra Episcopatum: cum tamen hi Ordines sint Sacramentum.

QUESTIO IV.

Qua sit Materia & Forma singularum Ordinum?

Dico I. Juxta communioem Doctrinam Sententiam materia Ordinationis Episcopalis est impositio manuum super caput ordinandi; forma vero, *Accipe Spiritum sanctum.* Probari potest: quia per impositionem manuum videtur Timotheus ordinatus in Episcopum, ut colligitur ex 1. ad Timoth. 4. Similiter Patres consecrationem Episcopalem nominant per manus impositionem. In eadem quoque tam Graeci quam Latini conveniunt. Insuper

30. Neque inde sequitur augendum esse numerum septenarium Sacramentorum.

31. Iuxta communioem Sententiam Materia Episcopatus est impositio manuum: Forma, Accipe Spiritum Sanctum.

super cum ea simul proferuntur absolute hæc verba: *Accipe Spiritum sanctum*, quasi tunc conferatur specialis quædam abundantia gratiæ & potestatis in Episcopo plenitudo. Non posse etiam simul constitui in aliqua actione, suaderi solet ex eo quod sola impositio manuum sit satis proportionata & sufficiens. Et specialiter, impositioni libri Evangeliorum inter scapulas consecrandi (qui applicatur à Consecrante adjuvantibus Episcopis, dein sustentatur ab aliquo Sacellano) nulla verba respondeant instar formæ. Similiter unctio chrismatice in capite ordinandi, cum verbis proportionatis, *Vngatur & consecretur &c.* vel unctio chrismatica manuum cum verbis, *Vngantur manus istæ &c.* (prout habetur in Pontificali) tantum est ceremonia Ecclesiastica, cujus non fit mentio apud Dionysium Areopagitam, vel in Carthaginensi IV. ubi ritus ordinandi describitur. Deinde totum hoc fit ab unico Episcopo: cum tamen ad essentialem Ordinationem Episcopi necessario saltem ex præcepto concurrant duo vel tres alii Episcopi, qui simul manus imponunt, & proferunt formam, *Accipe Spiritum sanctum*. His accedit, quod huic formulæ verborum quadret id quod Tridentinum sess. 23. can. 5. dicit anathema asserenti *per sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum sanctum*. Unde colligi videtur verba hæc esse operatoria gratiæ in Ordinationibus iis, in quibus adhibentur.

32.
Non constat
tamen suffi-
cienter illam esse
materiam
& formam
saltem totalem.

Ratio dubitandi sumitur ex Pontificali.

Unctio capitis & præ-

Nihilominus præmissa non satis efficaciter ostendunt istam esse materiam & formam saltem totalem consecrationis Episcopalis; præsertim si penes Ecclesiam sit specifica determinatio signorum, quæ (quod olim aut alibi fuerit practicum) potuisset nunc alia signa determinasse sive postulasse: cujus quidem menti Consecrans se accommodare censetur. Et specialiter notari meretur, quod post præfatam materiam & formam subsequatur imploratio gratiæ S. Spiritus per hymnum usitatum, qui in ceterorum Ordinum majorum collatione præmittitur ipsi essentiæ Ordinationis. Insuper, quod adhuc postmodum consecrandus in Pontificali vocetur Electus. Id quod similiter observavit Arriaga d. 56. sect. 7. existimans proinde præallegatam materiam & formam esse solum partialem, tamen impositionem libri esse partialem materiam, demum unctionem capitis & manuum esse ultimam partialem materiam cum sua partiali forma quæ tunc ab Episcopo proferitur. Sed contra facit, quod mox prolata formâ respondente unctio manuum, adhuc nominetur Electus; sed dictâ subsequenti ibidem oratione, in qua dicitur: *Quidquid benedixeris benedicatur &c.* deinceps semper appelletur Consecratus. Hæc tamen verba videntur adhuc posse satis affi-

cerere Unctionem manuum. Ut proinde sententia ista sic intellecta non parum videatur fundata: nisi quod minus solidum sit fundamentum pro impositione libri, quæ etiam non à Sacellano applicetur (à quo solum post applicationem continuo sustinetur) sed à consecrante, adjuvantibus duobus assistentibus, tamen sine ulla verborum forma; sed in fine solum Consecrator adjuvantibus assistentibus Episcopi accipiens Librum Evangeliorum de Scapulis cum consecrati, ipsumque ei tradens, ait *Accipe Evangelium & prædica &c.* Quare cum non satis constet, quâ in actione prædictæ consistat essentia consecrationis Episcopalis, studiosè curandum est, ut qualibet earum, de quibus posset esse dubitatio quoad hoc, exactissime adhibeatur. Ad quod alioquin sufficere quoque deberet Ecclesiæ ritus.

Quod verò Arriaga supra ad probandum suum intentum adducit factum Innocentii III. qui (ut habetur c. *Cum venisset*, de sacra Unctione) iussit Episcopum Bracarensem, in consecratione non unctum, per Episcopum Albanensem duobus aliis assistentibus in capite & manibus sacro chrismate delinere. Hoc (inquam) parum probat, nam adhuc erat ratio illam supplendi, etsi foret ceremonia tantum Ecclesiastica, præsertim tam gravis momenti; prout suppleri solent ceremoniæ Baptismi. Immo hinc videtur potius potius argui, quod Unctio sit mera ejusmodi ceremonia: nam certe non apparet, qualiter ipsa, post tantum temporis intervallum à diverso Episcopo ungente Romæ adhibita, potuisset cum actionibus Bracariæ in Lusitania peractis uniri ad complementum unicum Sacramentum sive consecrationem Episcopalem: quæ proinde supponitur sine Unctione fuisse valida; aliâ enim tota Episcopalis consecratio fuisse supplenda sive iteranda. Quo tamen non obstante cogitari posset, eam requiri quidem tamquam partem ab Ecclesia Româ, etsi in Provincia Bracarensi, non foret tunc usitata aut omnino necessaria, Episcopis eisdem intendentibus per alia signa conferre Episcopalem potestatem.

Qui nihilominus communio rem sententiam sequi mallet, ad Pontificali manuum reponderet posset, ipsum similiter in Ordinatione Subdiaconi uti voce *Ordinandus* usque ad traditionem libri Epistolarum; quæ tamen juxta Doctores plerisque ipsamque Arriaga sect. 4. non est partialis materia Pontificali autem utitur voce *Consecratus*, eod quod saltem post Unctionem (in qua more consecrationis Regum elucet species quædam consecrationis, immo quæ vocatur consecratio capitis & manuum) plena & certo sit completa ipsa consecratio, etiam velut accidentaliter, sic ut subsequens traditio Baculi pastoralis, Anuli, Libri Evangeliorum

geliorum non tam pertineat ad consecrationem ipsam, quam stat in signum potestatis jam plenissime acceptæ. Aut certe voluit Pontificale præcindere à determinatione Opinionum Controversarum, vocans tunc demum Consecratum, quando omnium opinione certò consecratus est.

Dico II. Ordinatio sacerdotalis constat duplici materiâ & formâ. Prima est potestatio calicis cum vino, & patenæ cum hostia, sub hæc vel simili forma: *Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo & Missæque celebrare tam pro vivis, quam pro defunctis.* Secunda est impositio manuum super caput ordinandi cum hæc forma: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisit peccata, remittuntur eis, & quorum remisit peccata, remittuntur eis.* Ita Scotus dist. 24. n. 9. Bellarminus, Vasquez & alii communius.

Prima pars clarè patet ex Florentino dicente: *Presbyteratus traditur per calicem cum vino & patenæ cum pane porrectionem.* Et infra: *Forma Sacerdotis est, Accipe potestatem offerendi &c.* Deinde per hæc signa sensibilia perfectissime significatur conferri ordinandò potestatem consecrandi & sacrificandi, ut clarè significari non posset: ergo in illis velut materiâ & formâ confertur Sacramentum Ordinis. Tertiò, hic modus est profusus similis illi, quo Christus Apostolos ordinavit Sacerdotes, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem.* Confirmatur: quia mox post prædicta in Pontificali Romano appellantur sæpiùs Presbyteri, Sacerdotes, noviter ordinati, & præcibitur, ut cum Episcopo verbò consecrationis eodem momento dicenda proferant, nève Presbyteri tate communionem dicant confessionem, nec detur eis absolutio, eò quòd concelebrent Pontifici seu Episcopo: ego censet Ecclesia ipsos tunc habere potestatem consecrandi.

Secunda pars (quam negat Sorus, Valentia & quidam alii) probatur ex Tridentino, quod non tantum sess. 23. can. 4. declarat Episcopos non frustra dicere in sacra Ordinatione, *Accipe spiritum sanctum*; sed etiam sess. 14. c. 1. docet expressè per eadem verba *Apostolis & eorum legitimis successoribus potestatem remittendi & retinendi peccata fuisse communicatam*: hæc autem potestas est una ex præcipuis Sacerdoti propriis: adeoque ad rationem Sacramenti spectat illud, per quod potestas ista confertur. Et ibidem l. 3. de Extrema Unctione docet, *Proprios huius Sacramenti ministros esse Episcopos aut Sacerdotes ab ipsis rite ordinatos per impositionem manuum Presbyterii.* Ubi hæc dubio alludit ad modum loquendi apostoli Pauli; & ad hanc partem Ordinis sacerdotalis. Confirmatur: quia illa verba propriè significant tunc conferri ordinando potestatem remittendi peccata: ergo hæc potestas præcisè tunc confertur, & consequenter ista verba spectant ad rationem Sacramenti.

Nec obstat I. quòd Florentinum assignans materias & formas Sacramentorum, non obstat quòd Florentinum non meminerit tantum prioris partis: quia nominando traditionem instrumentorum non exclusit impositionem manuum: sicut Tridentinum hanc nominando (quam etiam nominat Carthaginense IV.) non exclusit traditionem instrumentorum. Neque intendit Florentinum assignare adæquatam materiam Sacerdotii, sed tantum tradere exemplum doctrinæ generalis à se præmissæ, nempe materiam cujusque Ordinationis esse illud, cuius traditione confertur Ordo; supponens aliam materiam, quæ ex Tridentino & antiquitate est satis nota; & fortasse (inquit Bellarminus) in hoc ultimo non errabant Armeni, quos ibi Concilium instruit.

Non obstat II. quòd ante hanc manus impositionem Pontificale Romanum loquatur de Sacerdotibus tamquam jam ordinatis: nam intelligi potest hoc de Ordinatione Sacerdotis quæ talis, seu quoad partem principalem, scilicet in ordine ad sacrificandum; etsi adhuc complenda per potestatem absolendi: quæ etiam ipsis Apostolis fuit separatim post resurrectionem tradita Joann. 20. eadem planè verborum formâ; quos tamen Christus jam in ultima cœna juxta Trid. sess. 23. c. 1. ordinaverat Sacerdotes, datâ scilicet potestate super corpus Christi verum, postea complendâ per potestatem super corpus Christi mysticum. Cujus rei indicium apparet etiam in hoc, quòd Episcopus ordinans peracto hoc ritu statim explicet casulam, quam quilibet ordinandus prius habebat in se ipsa completam super humeros, & eam unumquemque induat.

Non obstat III. quòd in Pontificalibus quibusdam non præscribatur ista manus impositio cum verbis prædictis, ut refert Angelus in Ordo l. n. 5. Quod etiam non fit in antiquo Ordine Romano Tom. 8. Bibl. Patrum. Prout etiam verba ista (ut ipse vidi) non habentur in insigni & antiquo M. S. Pontificali seu Bibliothecæ Collegii Lovaniensis Societatis Jesu. Non obstat, inquam: nam standum potius est Pontificali Romano, quod probavit Ecclesia Romana omnium aliarum magistra. Sanè in Sacramentario Gregorii edito per Hugonem Menardum, & quibusdam Manuscriptis ab eo relatis omittitur ipsa traditio calicis cum vino & patenæ cum hostia, & forma correspondens. Deinde in præfato Codice M. S. post unctionem manuum cum verbis correspondentibus dicuntur tertiò jam Ordinati, priusquam eis sit applicatus calix & patena cum forma, *Accipe potestatem offerendi &c.* & tamen constat ex Florentino hanc traditionem cum verbis esse materiam & formam. Facile autem potuit in similibus Scriptis esse per errorem aliquid omissum:

37. Non obstat quòd Florentinum non meminerit tantum prioris partis: quia nominando traditionem instrumentorum non exclusit impositionem manuum: sicut Tridentinum hanc nominando (quam etiam nominat Carthaginense IV.) non exclusit traditionem instrumentorum. Neque intendit Florentinum assignare adæquatam materiam Sacerdotii, sed tantum tradere exemplum doctrinæ generalis à se præmissæ, nempe materiam cujusque Ordinationis esse illud, cuius traditione confertur Ordo; supponens aliam materiam, quæ ex Tridentino & antiquitate est satis nota; & fortasse (inquit Bellarminus) in hoc ultimo non errabant Armeni, quos ibi Concilium instruit.

38. Non obstat etiam, quòd ante istam manus impositionem Pontificale Romanum loquatur de Sacerdotibus tamquam jam ordinatis: nam intelligi potest hoc de Ordinatione Sacerdotis quæ talis, seu quoad partem principalem, scilicet in ordine ad sacrificandum; etsi adhuc complenda per potestatem absolendi: quæ etiam ipsis Apostolis fuit separatim post resurrectionem tradita Joann. 20. eadem planè verborum formâ; quos tamen Christus jam in ultima cœna juxta Trid. sess. 23. c. 1. ordinaverat Sacerdotes, datâ scilicet potestate super corpus Christi verum, postea complendâ per potestatem super corpus Christi mysticum. Cujus rei indicium apparet etiam in hoc, quòd Episcopus ordinans peracto hoc ritu statim explicet casulam, quam quilibet ordinandus prius habebat in se ipsa completam super humeros, & eam unumquemque induat.

39. Non obstat præterea, quòd hæc materia & forma in quibusdam Sacerdotalibus omissa sunt.

aut certè Ecclesia potuit olim determinasse
aliam materiam & formam, postea verò
determinasse eam quam assignavimus con-
formiter ad dicenda n. 1. & 52.

40.
Non obstat
denique,
quòd manus
impositio
dicatur ri-
tus ab Apo-
stolis in-
trodus, c. Presbyter
de Sacram.
non ite-
rand.

Non obstat IV. quòd c. Presbyter, de Sa-
cramentis non iterandis, impositio manus ad-
hiberi solita dicatur ritus ab Apostolis introdu-
ctus. Hoc enim dicitur, vel quia ab illis pri-
mò est surpatus & in Ecclesiam introdu-
ctus, estò non primò institutus: vel certè
quia ex commissione Christi facta Ecclesie
est ab illis determinatus. Nisi quis malit
Pontificem loqui de prima manus imposi-
tione, quæ fit sine verbis, primò ab Episco-
po, deinde consequenter à Sacerdotibus
adstantibus: videturque solum esse cere-
monia Ecclesiastica. Sed contrà facit, quòd
in fine capitis dicitur: *Supersio autem ma-
num debet fieri, cum Oratio super capus essimulur
ordinandi.* Oratio utique sensibilis, id est,
ipla forma. Deinde pariter ibi sermo est de
Ordinatione Diaconi, in qua manus imposi-
tione unica adhibetur, pertinetque ad sub-
stantiam Sacramenti, ut volunt plurimi, de
quo infra. Denique jubet Pontifex omis-
sam suppleri, idque statuto tempore ad hu-
jusmodi Ordines conferendos: quod suadet
illam non esse merè ceremonialem.

41.
Ordinatus
Sacerdos ad
consecran-
dum can-
sum, in va-
lidè absol-
veret & in-
ungeret.

Ex his sequitur I. completam Ordina-
tionem Sacerdotis constare duabus partia-
libus; quarum utraque confert distinctam
potestatem: & ordinatum priori tantum
ordinatione posse quidem validè conse-
crare, non tamen validè absolvere. I-
demque est, de collatione extremæ Un-
ctionis, quæ est consummativa & ceniten-
tiæ, adeoque ministrum habet Sacerdotem,
quâ parte præditus est potestate super cor-
pus Christi mysticum.

42.
An valida
foret ordi-
natio Sa-
cerdotis cù
patena &
calice va-
cua.

Sequitur II. non fore validam conse-
crationem, si porrigatur calix vacuus &
patena sine pane triticeo: deficeret enim
materia Sacramenti à Florentino requisita.
Et quidem calix & patena non adhibentur
quasi ipsa sint pars Sacramenti, sed quia
sunt continens, sine quo materia non solet,
nec potest commodè applicari. Unde si por-
rigeretur vinum sine calice, vel panis sine
patena, valeret Ordinatio. Similiter non va-
leret, si decisset, vel solum vinum, vel sola
hostia, juxta Doctores communis: nam
utrumque pro materia assignatur ab Ecclesia
Latina, in qua collatio potestatis ad sacrifi-
cium fit per illam materiam, adeoque ad
illam alligari videtur intentio conferentis.

Vel si desit
in alterutra
materia
Consecra-
tionis.

43.
An saltem
vati casu
debetur ite-
rari sub
conditione
Ordinatio.

Quare si hoc ex errore contingeret,
deberet Ordinatio iterari sub conditio-
ne, ob dubium de valore. Quidquid noster
Marchant in Resol. de Sacram. Ordinis Casu 1.
oppositum adeò indubitatum putet, in con-
tingentia facti, quo defuerat vinum in ca-
lice, censuerit Ordinationem ne sub condi-
tione quidem repetendam esse. Sanè com-
munis quasi Doctorum opinio opposita

scilicet præbet ansam dubitandi: quam non
plenè excutunt fundamenta, quæ ipse ad-
fert. In præsentì porro negotio procuranda
est plena certitudo de valore, ob incommo-
da irreparabilia & maxima, quæ ex invali-
da Ordinatione sunt oriunda. Quamvis sal-
tear intendente Ministro, & simul saltem
volente Ecclesia, non appareret mihi efficax
fundamentum, cur hujusmodi Ordinatio
valere non posset, si decisset sive vinum, sive
hostia; immo quamvis & Calix & patena
pret vacua: ordinarante enim Ecclesia & vo-
lente ministro, posset per traditionem In-
jusmodi instrumentorum, quæ sunt ordi-
narium continens materiæ consecrandæ,
accedente formâ, satis tradi & denotari po-
testas consecrandæ.

DICO III. Materia Diaconatus partialis
est porrectio libri Evangeliorum, cum hac
vel simili forma: *Accipe potestatem legendi E-
vangelium &c.* altera autem materia partia-
lis est impositio manuum cum hac formâ:
*Accipe Spiritum sanctum ad robur ad resistendum
diabolo & tentationibus ejus.* Prima pars est
communis, & patet ex Florentino supra; ubi
est præse ista materia cum forma assignatur,
Secundâ pars est Bellarm. l. de Ord. c. 9. *Comit
& plurium aliorum contra multos. Probatur:*
quia Diaconatus ab initio Ecclesie sic
fuit collatus, ut etiam alii fatentur; & sig-
nanter Act. 6. primi Diaconi sic leguntur
ordinati. Similiter Carthaginense IV. quod
pro aliis etiam minoribus Ordinibus affig-
nat propriam materiam, meminit, solum
manus impositionis. Idemque innuit Con-
cilium Ancyranum & Dionysius c. 5. *Ecclesiæ
hierarchia.* Huc etiam facit Tridentinum supra
can. 4. dicens anathema ei, qui dixerit, per
sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum,
& proinde frustra à Episcopos dicere, *Accipe Spiritum
sanctum;* hoc autem Episcopi etiam dicunt
in ordinatione Diaconi. Et quamvis Floren-
tinum solum porrectionis libri Evangelio-
rum meminerit, tamen impositionem ma-
num ex usu Ecclesie perspectam non ex-
clusit, prout dictum est Conclus. præc. agendo
de materia & forma Sacerdotii.

Contra primam Conclusionis partem
objicitur, quòd tempore Apostolorum
Diaconi sint ordinati sine traditione Evan-
geliorum, utpote quæ tunc non habent
conscripta, cum Matthæus inter Evangelis-
tas primus illud scripserit anno octavo
post Christi ascensionem, teste Baronio ad
annum 41. Ergo traditio Evangeliorum non
est de essentia hujus Sacramenti. Resp. in
primis potuisse ab initio in chartis fuisse
descripta aliquæ fidei mysteria, quæ utique
habuissent eandem vim & nomen Evan-
gelii, & ad Ordinationem sufficiebant. De-
inde Apostoli potuerunt Diaconatum per
solum manus impositionem conferre, sal-
tem pro isto tempore: idque ex permissio-
ne Christi, ut Varii docent, vel potius quia
penes

penes illos Christus reliquerat specificam determinationem materiae: ut latius dicitur.

DICO IV. Materia Subdiaconatus est traditio calicis vacui cum patena vacua. Patet ex Florentino & Carthaginensi IV. Forma videtur esse verba, quae habentur in Pontificali: Videte, cuius ministerium vobis traditur, idque vos admonet, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placeatis. Nec obstat, quod aliqui putent Subdiaconos olim non licuisse tangere sacra vasa, ex Concilio Laodicensi can. 21. Hoc namque falsum est, ut ostendit Vasquez d. 38. n. 61. solum enim fuit illis prohibitum ea tangere, quando actu continebant corpus aut sanguinem, ut ex antiquitate satis constat.

Varii recentiores etiam addunt traditionem libri Epistolarum, saltem velut partem integram minus principaliter, cum hac forma: Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi &c. tum qui utrumque in Pontificali ex aequo ponitur, & ante traditionem libri Epistolarum necdum dicitur ordinari sed ordinandi: tum a simili dicitis de Diaconatu; cum & hic actus pertineat ad officium Subdiaconi, sicut legere Evangelium ad officium Diaconi. Et quamvis non semper haec materia fuisset adhibita, potuit tamen postmodum Ecclesia eam praescripsisse tamquam necessariam. Qui quidem modus dicendi difficulter improbat: quamvis neque efficaciter ejus probationes convincant, & sit contra communem sententiam.

DICO V. Materia Acolythi est traditio ceteroferarii, & utroque vacui, vel saltem alterutrius: materia Exorcista est traditio libri exorcismorum: Sectionarii, traditio libri lectionum: Ostiarii, traditio clavium Ecclesiae. Forma Ordinationis praedictorum, sunt verba, quae profert Episcopus in applicatione praedictorum instrumentorum. Patet Conclusio ex Carthaginensi IV. & Pontificali Romano; & colligitur ex Florentino in Decretis, ubi expressa materia majorum Ordinum subdit: Et similiter de aliis per verum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Et assignata forma Sacerdotii subdit: Et sic de aliorum Ordinum formis.

Petes: An requiritur contactus physicus instrumentorum, quibus apud Latinos Ordines conferuntur? Resp. indubie requiri ex praeepto: tum ob ritum Ecclesiae, tum ne Sacramentum exponatur periculo invaliditatis. Ad valorem tamen probabilius sufficit contactus moralis, ut Plures docent, contra multos alios requirentes contactum physicum. Probat: quia contactus physicus nec requiritur ex speciali Christi institutione, quae nullibi habetur: nec ex ratione hujus Sacramenti; quod cum consistat in traditione cujusdam potestatis sive deputatione ad certa ministeria Ecclesiae

ffica, potius tantum exigit contactum morale, sicut hic sufficit in traditione aliam rerum, & institutione aliorum officiorum, tam civilium, quam Ecclesiasticorum. Verum quidem est in Nonnullis Sacramentis, v.g. Baptismo, Confirmatione &c. materiam debere subjecto physice applicari: hoc tamen oritur ex speciali significatione formae, quae hoc exigit: ad verificationem autem formae Ordinationis, Accipe potestatem &c. non requiritur, nisi moralis materiae applicatio. Esto denique, quod (ut quidam arbitrantur) potuisset ex mente Christi determinare contactum physicum, etiam tamquam omnino necessarium; non constat saltem sufficienter de facto.

Quod si ordinandus in Sacerdotem physice tangat calicem, multo certius est, ad valorem non requiri contactum physicum patenae superpositae: immo moraliter omnino certum videtur ad valorem non requiri, ut physice tangat hostiam patenae suppositam; quia etiam censetur haec tangi physice, etsi solum mediate, dum physice tangitur calix. Quemadmodum indubitatum est, non debere immediate tangi vinum in calice contentum. Quare etiam in Pontificali solum praescribitur, ut ordinandus tangat simul cuppam calicis & patenam, non facta hostiae mentione. Ut proinde ne sub conditione quidem repetitaj casu Ordinationem quisquam prudens suadere possit. Vide Praepositum dub. 10. n. 92. & seqq.

Sed circa haec a nobis dicta exurgit non levis difficultas desumpta ex ritu Graecorum: nam in tota Ecclesia Graeca conferuntur Ordines absque omni instrumento traditione, solis verbis ab Episcopo prolatis, simul cum impositione manus dexterae: verba quoque a nostris differunt, nec expresse significant ministerium & opus cujusque Ordinis: nam Diaconatus confertur per manus impositionem, dicente Episcopo: Divina gratia, qua semper infirma sanant, & quae desunt adimplet, promoveat, piissimum N. Subdiaconum in Diaconum; oremus pro eo, ut veniat super eum gratia SS. Spiritus. Simili ritu & forma verborum confertur Presbyteratus. De valore autem istius ritus non videtur absque temeritate posse dubitari: quia non tantum viget apud Graecos Schismaticos (quos tamen reverentis ad Catholicam Ecclesiam, ipsa suscipit in suis Ordinibus) sed etiam apud Graecos Catholicos, & illos ipsos, qui Romae degunt, ibique more suo ordinantur, consentiente Pontifice: qui etiam mandavit quaeri Episcopum graecum, qui Romae ritu Graeco ordinet Graecos, alioquin Latinis Episcopis subditos: ut patet ex Institutione Clementis VIII. edita anno 1593. die 31. Augusti. Idem confirmatur ex vetustissimis Graecorum Ritualibus, quorum praescriptio

50. Nota pro praxi.

51. Contra haec tenus dicta movetur difficultas ex diverso ritu Graecorum, quem tamen legitimum esse, declaratur.

tio nequidem in Concilio Florentino est in dubium vocata: in quo tamen de unione Græcorum cum Latinis tractatum fuit. Quinimmo Cardinalis Bessarion Græcus ritu Græco ordinatus eidem interfuit, alique similiter ordinati Cardinalitâ & Patriarchali dignitate floruerunt, hædieque ipse Pontifex Græcos, Græco ritu ordinatos, instituit Episcopos & Archiepiscopos, ac ad Græcos Catholicos mittit, ut ibi Pontificalia munia obeant. Denique in Catechismo vulgari Græco S. Congregationis de propaganda fide jussu & expensis Rôma excuso de Sacramento Ordinis dicitur (ut refert Jacobus Goar in Notis ad Ordinationem Presbyteri n. 11.) *Materia hujus Sacramenti est impositio manûs super caput eorum qui ordinantur: forma, id est, verba, quæ Sacramento virtutem conferunt, sunt hæc: Divina grâtia &c.*

Propterea fatendum materiam & formam Ordinum reliquam esse quodammodo determinatiōni Ecclesiæ.

Propter hæc omnino fatendum est, Ordines non esse à Christo quoad materiam & formam in specie infima determinatos, sed potius Christum solum determinasse, ut conferrentur per aliqua signa sensibilia, & verba, quæ sufficienter significarent collationem potestatis, relinquendo Ecclesiæ magis specificam, ac velut materialem signorum & verborum determinationem. Ita sentiunt Bellarminus & reliqui Recentiores, qui hanc difficultatem moverunt. Et planè convincitur ex differentia ritûs Latini & Græci, supposito utriusque valore, qui utique necessariò supponi debet, juxta præmissa.

§2.
Morinus arguit verba Divina gratia &c. non esse formam,

Verum opponet quispiam cum Morino Exercitat. 2. c. 3. verbo *Divina gratia &c.* non esse etiam apud Græcos formam ordinationis; quippe quæ præviè ad illam proferuntur, quasi publicando Electum ad ordinationem. Ideoque etiam proferuntur, dum promovetur Diaconissa, Oeconômus, Abbas, vel dum Episcopus transfertur ad alium Episcopatum. Immo manûs impositio tum demum adhibetur, cum paucis interpositis Ordinans certam orationem subsequentem super Electum effundit; prout etiam videre est in Euchologio Tit. Ritus in Ordinatione Episcopi servandus apud Jacobum Goar. Unde potius in aliis verbis sive precationibus censendum est apud Græcos consistere formam Ordinationis.

Responsio.

Respondeo, vetera Græcorum Ritua videri quidem discrepantia, & confusa fortè esse mutila, aut ex parte vitata: fortè etiam in diversis Græcorum provinciis diversos, eosque validos, fuisse Ordinationum ritus: unde potius firmantur mox præmissa à nobis de relicta Ecclesiæ potestate determinandi signa seu symbola magis individualiter aut specificè. Negari tamen non potest, quin legitima & securissima sit forma in Catechismo præallegato expressa. Quam pariter comprobat Simeon Thesaloni-

ensis Græcus, asserens, quòd tunc Subdiaconus fiat Diaconus, dum proferuntur verba *Divina gratia &c.* & Episcopus habet manum supra caput Ordinandi. Quemadmodum in Euchologio Græcorum (quod Jacobus Goar latinities donavit) Episcopus dextram manum capiti ordinandi in Diaconum aut Presbyterum impositam habens exclamatur: *Divina gratia &c.* Prout etiam in Codice Barberino S. Marci apud Eundem Goar præsertim plura præambula, jamque traditum sub certa verborum forma baculum pastoralem Episcopus Ordinandus ad altare adducitur, & unus Pontificum, nimirum primus S. Evangelium accipit, & confestim inversum in faciem ponit super caput ejus, illudque inde Pontifices tenent; deinde omnibus audientibus dicit Pontifex: *Suffragis & approbatione &c.* *Divina gratia qua infirma semper curat &c.* Pontifices autem Evangelium tenent & Pontifex, qui consecrat, super caput Ordinandi tres cruces facit, & ei benedicit in nomine Patris &c. Consonatque M. S. Euchologium Allatianum. Nec mirum, quòd eadem verba Sacramentalia in promotione Diaconissæ, Abbatis &c. proferantur velut merè cærimonialia, juxta subjectam materiam: prout idem cernitur in impositione manûs. Et sicut apud Græcos olim unctio S. Olei infirmorum cum suis formulis sive orationibus adhibita quoque legitur peccatoribus gravibus alioquin corpore sanis, tamquam ceremonia simplex.

QUESTIO V.

Quis sit Minister Ordinis.

DICO I. Ordinarius Minister Ordinis est Episcopus. Est de fide ex Florentino Concilio in Instruct. Armenorum, & Tridentino sess. 23. c. 4. & can. 7. & patet ex perpetua praxi Ecclesiæ. Quia autem Ordinatio non est actus jurisdictionis, sed Ordinis, fundatus in characterè Episcopali, valida est Ordinatio, quantumvis Episcopus foret hæreticus, excommunicatus, degradatus &c. Ita Scotus dist. 35. n. 14. & alii unanimiter. Tameq. supposito quòd minores Ordines non essent Sacramenta, sed tantum quædam sacramentalia ab Ecclesiâ instituta, dicendum esset collationem eorum posse ab Ecclesiâ irritari.

DICO II. Ex Papæ commissione potest simplex Sacerdos conferre minores Ordines. Ita Scotus dist. 24. n. 8. & alii unanimiter. Patet ex privilegiis, quibus id conceditur Abbatibus: quæ privilegia sunt in usu, & admittuntur ab ipso Tridentino sess. 23. c. 10. de Reform. & ob hoc signanter Florentinum & Tridentinum, dum exprimunt ministrum hujus Sacramenti esse Episcopum, addere videntur ly *Ordinarium*. Patet etiam ex c. 1. de Ordinatis ab Episcopo qui renuntiat Episcopati, ubi expressè habetur, minores Ordines à non Episcopis quandoque conferri. Patet denique